

PROGRESJONSPLAN FOR FAGOMRÅDENE

I ”Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver” er det 7 fagområder som barna skal få erfaringer fra og lære om i barnehagen.

Fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn
- Antall, rom og form

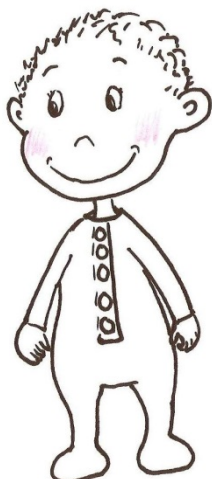
Innen hvert fagområde skal barna oppleve progresjon i løpet av barnehagetiden. På skolen har man et pensum for hvert klassetrinn for å sikre progresjon og utvikling. I Grav barnehage har vi valgt å lage vårt eget ”pensum” innen hvert fagområde. Barna skal ikke nødvendigvis lære en viss mengde fakta, men ha vært med i en prosess og fått kjennskap til/kunnskap om de ulike fagområdene. Vi har valgt ut det vi mener er viktig for å sikre et godt innhold for barna i løpet av barnehageårene.

Vi jobber med mange fagområder samtidig, og knytter dem sammen i ulike tema og aktiviteter.

Vi deler i grupper på tvers og på avdelinger etter behov.

- De eldste barna er med i «Delfin-gruppa»
- De nest eldste barna er med i «Sjöstjerne-gruppa»
- Neste gruppe heter «Krabbe-gruppa»
- De yngste aldersgruppene kaller vi «Rumpetroll»

Denne oversikten viser hva man kan forvente av innholdet i Grav barnehage. Den er ikke ment å være utfyllende, og de forskjellige avdelingene står fritt til å gjøre mer enn det som er nevnt her.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.

De voksne må:

- Være aktive i kommunikasjonen med barna; ha øyekontakt, lytte aktivt, være oppmerksom
- Skape et trygt språkmiljø der barn og voksne tør å uttrykke seg og hvor det er lov å gjøre feil.
- Være bevisst sitt eget språk, snakke korrekt. Vi må rette på hverandre, og lære hverandre riktig bruk av språket. Vi må tåle å bli rettet på. De voksne må utvikle språket sitt både muntlig og skriftlig.
- Bruke et rikt språk, ikke forenkle setninger (avhengig av barnas alder)
- Bruke språket til å skape positive relasjoner og i konfliktløsning
- Når barn snakker «feil», gjenta setningen på riktig måte – ikke rette på barnet direkte. Man kan øve med barn hvis de er motivert.
- Det skal daglig være lesing, sang og samtaler. Alle voksne må lese bøker med barna, og bli veiledet i hvordan man leser bøker for barn.

Rumpetrollene (1 og 2 åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Kommunikasjon og språkforståelse	<ul style="list-style-type: none"> • Riktig benevning (f.eks. hund – ikke vov-vov) • Sette ord på det barnet gjør og er opptatt av • Sette ord på kroppsspråk (f.eks. han er lei seg) • Gi enkle beskjeder • Symbollek og rollelek • Samtale
Begreper	<ul style="list-style-type: none"> • Visualisere ord og begreper med bilder og ting/leker • Ta utgangspunkt i barnas interesse og utvid med lyder, sang, bevegelser, opplysninger
Hverdagsrutiner	<p>Snakke om det som skjer når vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spiser, skifter bleie, kler på, vasker hender osv. • Språk læres i de daglige aktivitetene som gjentas hver dag
Bøker og tekst	<ul style="list-style-type: none"> • Være bevisst på hvilke bøker som er på avdelingen, sørge for å ha forskjellig nivå/vanskelighet • Lese med barna, vise barna sammenheng mellom ord og bilder • La barna bla og kjenne på boka selv • Lære å behandle bøker, det er ikke vanlige leker som kan ligge på gulvet. • Bevegelsesregler, fingerregler, tåregler, sanger

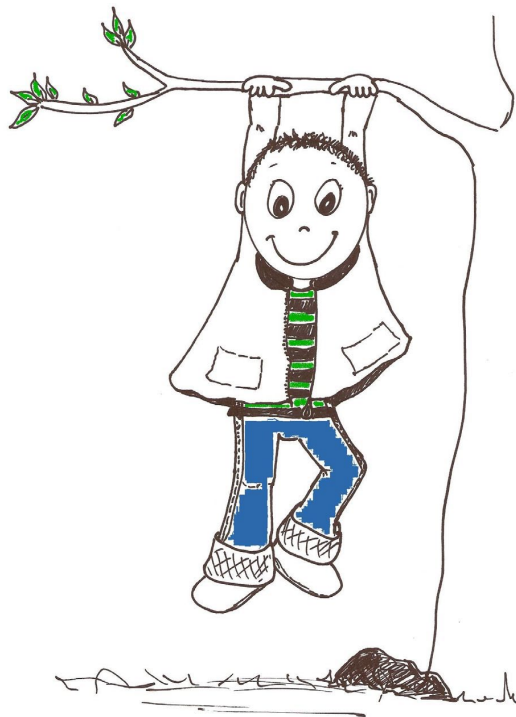
Krabbene og Sjøstjernene (3 og 4 åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Kommunikasjon og språkforståelse	<ul style="list-style-type: none"> • Ta imot beskjeder og utføre dem • Fortelle om opplevelser og lytte til hva andre forteller • Lek med ord/ordspill • Aktiviteter som trener lytting • Rollelek • Spille spill
Begreper	<ul style="list-style-type: none"> • «Grep om begreper» • Utvide begreper – f.eks. kjøttmeis i stedet for fugl
Bøker, tekst og symboler	<ul style="list-style-type: none"> • Rim og regler • Varierte bøker med mer tekst • Flanellograf, eventyrposer, bordteater • Ordbilder rundt omkring på avdelingen • Bli kjent med navnet sitt skriftlig • Lekeskriving • Bli kjent med vanlige symboler, f.eks. sikkerhetssymboler, fjernkontroll

Delfinene (5-åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Kommunikasjon og språkforståelse	<ul style="list-style-type: none"> • Ta imot og gi sammensatte beskjeder • Utvikle samtaler videre; holde tråden i et tema, la andre komme til orde • Rekke opp hånden • «Steg for steg» • Bli kjent med at det finnes ulike dialekter og språk, samisk • Leker som stimulerer språkutvikling; «Kongen befaler», «Mitt skip er lastet med» • Mer kompliserte spill
Begreper	<ul style="list-style-type: none"> • Ordtak og ordspill • Vitser og gåter
Bøker, tekst og symboler	<ul style="list-style-type: none"> • Høytlesningsbøker, bøker med kapitler • Sanger med mange vers • Utvide kjennskap til symboler, f.eks. matematiske symboler og trafikkskilt, • Lek med bokstaver og tall

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

De voksne må:

- Utforme fysisk miljø som gir mulighet for allsidig bevegelse
- Sette i gang varierte fysiske aktiviteter som passer barnas alder/nivå, og som gir utfordringer
- Være fysisk aktive/forbilder
- Vise glede over bevegelseslek/motoriske aktiviteter
- Sørge for et godt psykososialt miljø; være inkluderende
- Sørge for at barna får oppleve mestring
- Ha fokus på barnehagens verdigrunnlag
- Jobbe aktivt mot mobbing
- Være forbilde med hensyn til sunt kosthold, hygiene osv.
- Sørge for at barna får hvile, ro, kjede seg
- Se det enkelte barns behov og utfordringer og ev. behandle ulikt

Rumpetrollene (1 og 2 åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Psykisk helse	<ul style="list-style-type: none"> • Felles aktiviteter • Fokus på hver enkelt • Dekke grunnleggende behov • Sette ord på følelser • «Æ e mæ» har forslag til aktiviteter m.m.
Gode vaner	<ul style="list-style-type: none"> • God håndhygiene • Hoste i armkroken • Smake på variert mat • Være ute i all slags vær
Variert bevegelse	<ul style="list-style-type: none"> • Til musikk • Korte turer i nærmiljøet, variert terreng og underlag • Krabbe, åle, rulle, balansere, hoppe • Klatre, huske • Tegne, male
Kroppsbevissthet/kunnskap	<ul style="list-style-type: none"> • Benevne kroppsdelar v/påkledning osv. • Sette ord på behov; jeg ser du fryser, er tørst osv. • «Æ e mæ» har forslag til aktiviteter m.m.
Selvstendighet	<ul style="list-style-type: none"> • Av/påkledning; eks. tøfler, bukse • Rydding • Dekke på/av bord

Krabbene og Sjøstjernene (3 og 4 åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Psykisk helse	<ul style="list-style-type: none"> • Steg for steg • Sette grenser for seg selv • Si nei • «Æ e mæ» har forslag til aktiviteter m.m.
Gode vaner	<ul style="list-style-type: none"> • Rydde tingene sine på plass i garderoben • Vente på tur • Spise pent, gode bordvaner • Kunne spørre om hjelp osv.
Variert bevegelse	<ul style="list-style-type: none"> • Sang og musikk m/bevegelse • Gå lengre turer • Diverse ballaktiviteter • Ski • Minirøris • Varierte finmotoriske aktiviteter; klippe, lime
Kroppsbevissthet/kunnskap	<ul style="list-style-type: none"> • Respekt for egen og andres kropp; sette grenser ifht. egen kropp • Lære litt om kroppsdelar og funksjoner • Positiv kroppskontakt • «Æ e mæ» har forslag til aktiviteter m.m.
Selvstendighet	<ul style="list-style-type: none"> • På/avkledning • Si fra når de må på do, trekke ned

Delfinene (5-åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Psykisk helse	<ul style="list-style-type: none"> • Steg for steg • Løse konflikter • «Æ e mæ» har forslag til aktiviteter m.m. • «Kroppen min eier jeg» i november
Gode vaner	<ul style="list-style-type: none"> • Holde orden på plassen sin i garderoben • Pusse nesen, vaske hender
Variert bevegelse	<ul style="list-style-type: none"> • Regelleker • Lengre turer • Slengtau • Ski, skøyter
Kroppsbevissthet/kunnskap	<ul style="list-style-type: none"> • Lære om kroppen, kroppens reaksjoner; sliten, hva skjer hvis man spiser for mye eller for lite osv. • Kosthold • Ulike fysiske aktiviteter med refleksjon over egen opplevelse • «Æ e mæ» har forslag til aktiviteter m.m. • «Kroppen min eier jeg» i november • Lære enkel førstehjelp; rense sår, stoppe blødning, ringe 113
Selvstendighet	<ul style="list-style-type: none"> • Påkledning; vurdere hva slags klær, mestre knapper, glidelåser • Klare seg selv på do • Kjenne kroppens behov; kald/varm, tørst/sulten/mett

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

De voksne må:

- Skape mulighet for kreativitet.
- Sørge for at materiell/bøker/instrumenter er tilgjengelig eller synlig, så barn blir inspirert til å bruke det.
- Sørge for riktig materiell til aldersgruppen – f.eks. store ark, store pensler osv. til små barn
- Planlegge og tilrettelegge for forming. Ha materiell klart.
- Kunne gjennomføre formingsaktiviteter – kjenne grunnleggende teknikker
- Kunne ha samlingsstund for hele barnegruppen eller deler av gruppa.
- Forberede og planlegge samlingsstunden.
- Kunne minst 2 eventyr utenat som passer til aldersgruppen de jobber med.
- Lære seg sanger, rim og regler og synge med barna
- Kunne bruke/kjenne til grunnleggende norske eventyr og fortellinger

Rumpetrollene (1 og 2 åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Oppleve kunst og kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Sang, rim og regler • Bøker og bilder • Eventyr – Gullhår, Bukkene Bruse • Flanellograf, Snakkepakken, bordteater • Variert musikk – f.eks. klassisk/rock, lytte og bevege seg til
Uttrykke seg estetisk	<ul style="list-style-type: none"> • Synge, lage rytme • Dans, bevegelse til musikk • Ulike formingsmateriell; tegne, male, sand, vann, fingermaling • Formidle og leke eventyr og fortellinger • Utkledning • Dramatisere følelser – f.eks. leke at man er sint osv.

- (Se eksempler i progresjonsplanen)

Krabbene og Sjøstjernene (3 og 4 åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Opplive kunst og kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Pannekake, Rødhette • Flanellograf, Snakkepakken, bordteater • Krabbene besøke bibliotek • Sanger, bevegelsessanger, sangleker • Dans og drama • Sjøstjernene ev. tur til Barnekunstmuseet?
Uttrykke seg estetisk	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke instrumenter • Utforske lyder • Få prøve flere formingsteknikker; klippe, blande maling, lime, introdusere vannmaling • Forskjellige materialer; plastelina, trolldeig • Utkledning og rollelek

Delfinene (5-åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Oppleve kunst og kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Askepott, Askeladden, Prinsessen på erten, Solen og nordavinden • André Bjerke, Inger Hagerup, rim, regler og vers • Alf Prøysen, fortellinger og sanger; Skinnvotten, Geitekillingen • Torbjørn Egner, fortellinger og sanger; Hakkebakkeskogen, Kardemomme by • Edward Munch; se bilder, snakke om • Gustav Vigeland • Edward Grieg • Besøke Munch-museet, Vigelandsparken??
Uttrykke seg estetisk	<ul style="list-style-type: none"> • Dramatisere og leke eventyr og fortellinger • Lære sanger med mange vers • Lage instrumenter • Danse • Barn og voksne planlegge og gjennomføre formingsaktiviteter sammen • Gjennomføre formingsaktiviteter på egen hånd, kunne være kreative • Utkledning, rollelek • Opptre

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

De voksne må:

- Uttrykke naturglede, vektlegge naturens mangfold og skjønnhet
- Undre seg sammen med barna, sette av tid til undring og samtale rundt naturens fenomener
- Være aktivt til stede sammen med barna for å fange opp hva de interesserer seg for
- Framheve naturen som lekeplass
- Bruke nærmiljøet; utforske lokal flora og fauna
- Ha kunnskap om fagområdet; navn på blomster, trær, fugler m.m. i nærmiljøet
- Fremme barnas forståelse for samspillet i naturen og bærekraftig utvikling
- Kildesortere selv, og ha kunnskap om gjenbruk og hva ulike ressurser brukes til
- Ikke vise negative holdninger, f.eks. til edderkopper
- Være interessert i teknikk, bruke verktøy
- Legge til rette for og aktivt igangsette forskning og eksperimentering
- Bruke bøker, oppslagsverk, pc, sanger

Rumpetrollene (1 og 2 åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Naturglede	<ul style="list-style-type: none"> • Ha det gøy ute, bruke kroppen • Erfare naturen gjennom sansene, vind, sol, regn, planter, lyder, farger • Bruke naturen som lekeplass • Se på alt det rare og morsomme som finnes i naturen
Kunnskap om naturen	<ul style="list-style-type: none"> • Eksperimentere med vann/sand/snø • Utforske og studere insekter, planter og trær i nærmiljøet • Høre, lese og synge om dyr som finnes i nærmiljøet og Bærum
Miljøvern	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan tar man vare på planter og dyr • Innarbeide gode vaner; kildesortering, ikke kaste søppel i naturen
Erfaringer med teknikk og fysikk	<ul style="list-style-type: none"> • Eksperimenter knyttet til årstid • Konstruksjonslek, (klosser, Duplo)

Krabbene og Sjøstjernene (3 og 4 åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Naturglede	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på årstider • Varierte aktiviteter ute • Oppleve naturen i all slags vær.
Kunnskap om naturen	<ul style="list-style-type: none"> • Så frø, hva trenger planter for å vokse? • Lage mat, f.eks. ute på bål • Lage mat av ting man plukker/høster • Følge et tre gjennom året • Vanlige fugler rundt barnehagen • Følge med på årstidene.
Miljøvern	<ul style="list-style-type: none"> • Søppelsortering – resirkulering • Plukke søppel på tur • Sammenheng mellom forbruk og natur. (Hvorfor begrense bruk av såpe, papir, vann osv.)
Erfaringer med teknikk og fysikk	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke enkle verktøy • Eksperimentere med ulike materialer som flyter og synker • Bål og brann, bålregler • Spikke

Delfinene (5-åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Naturglede	<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve glede ved å bruke kroppen variert i naturen gjennom de ulike årstider • Barna øver selv å finne frem riktige klær til riktig årstid.
Kunnskap om naturen	<ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til naturens kretsløp – knytte det opp mot menneskets • Fokus på mangfoldet i naturen • Hva får vi fra naturen – hva er ting laget av • Bier – pollinering • Hvordan produseres mat • Bli kjent med hva som skjer i de ulike årstidene.(temperatur, snøsmelting, regn, sol mm)
Miljøvern	<ul style="list-style-type: none"> • Snakke om hvordan vi kan bidra til å ta vare på naturen: Eks. Begrense bilbruk, bruk og kast, være Miljøagenter osv. Følge målsettingen for Grønt Flagg Lage miljøregler Har barna forslag, hva kan vi gjøre i barnehagen eller hjemme?
Erfaringer med teknikk og fysikk	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan virker ting, eksperimentere, skru fra hverandre • Snekre • Få kunnskap om brann og forebygging, forsiktighetsregler • Bruk av PC – digitale verktøy

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

De voksne må:

- Møte barnas tro, spørsmål og undring med alvor og respekt,
- Skape rom for opplevelser, undring, ettertanke og gode samtaler. Undring er et mål i seg selv.
- Ta initiativ til filosofering og undring om f.eks. liv og død
- Sørgе for at alle barnas religioner, tradisjoner og høytider blir nevnt eller markert
- Sørgе for at alle kommer til orde
- Ikke avfeie barn eller la være å snakke med barn om temaer man ikke liker eller ikke er enig i. Ikke begrense med eget syn.
- Være forbilder – følge regler og verdier
- Være likeverdige med barna
- Arbeide for gode vennskap og relasjoner mellom barna
- Hjelpе barn i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger.

Rumpetrollene (1 og 2 åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Holdninger og verdier	<ul style="list-style-type: none"> • Vise empati/positiv perspektivtaking • hjelpe hverandre • Dele leker • Vente på tur • «Steg for steg»
Undring	<ul style="list-style-type: none"> • Observere og samtale om «nytt liv» - endringer i naturen • Undre seg over opplevelser og fenomener
Høytider og tradisjoner	<ul style="list-style-type: none"> • Skape gjenkjennelse med julepynt, påskepynt osv. • Sanger, bøker • Julegaver • Bursdagstradisjoner
Begreper	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke grunnleggende begreper, f.eks. navn på høytidsdager

Krabbene og Sjøstjernene (3 og 4 åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Holdninger og verdier	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle forståelse for rett og galt • Praktisere høflighet • Å være en av mange – gruppetilhørighet • Kardemommeløven • «Steg for steg»
Undring	<ul style="list-style-type: none"> • Være del av en gruppe – hva vil det si • Må vi ha regler, hvilke regler har vi i barnehagen og hjemme. Er de forskjellige? • Undre seg over ord og begreper
Høytider og tradisjoner	<ul style="list-style-type: none"> • Formidle innholdet i høytidene • Flanellograf, bøker, sanger, formingsaktiviteter
Begreper	<ul style="list-style-type: none"> • Regler • Ta hensyn • Tradisjon • Rettferdighet • Forskjell • Å unne hverandre

Delfinene (5-åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Holdninger og verdier	<ul style="list-style-type: none"> • Samfunnet styres av regler og lover • Alle grupper/mennesker har regler, ordninger • Lage regler for barnehagen • Innordne seg andre • Den gyldne regel • «Steg for steg»
Undring	<ul style="list-style-type: none"> • Hvem/hva er jeg? • Levende vesener • Undring over livets gang. Fra fødsel til død • Universet • Hva skjer hvis man bryter lover/regler • Hva er riktig straff for lovbrudd? • Være den beste utgaven av seg selv •
Høytider og tradisjoner	<ul style="list-style-type: none"> • Forskjellige høytider i forskjellige kulturer • Religion og høytider til barn i gruppen • Samenes religion/høytider
Begreper	<ul style="list-style-type: none"> • Høytid • Samfunn • Respekt • Den gyldne regel • Religion, filosofi, etikk • Belønning og straff

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

De voksne må:

- Se alle barn, ta imot alle barn med glede
- Gi alle barn mulighet for å være betydningsfulle og oppleve glede i fellesskapet
- Reflektere over - og diskutere - egne holdninger til likeverd, likestilling og solidaritet
- Delta aktivt på arrangementer på lik linje med barna, ikke bare være arrangører og tilretteleggere
- Vise en demokratisk væremåte, og være gode rollemodeller i forhold til medvirkning og demokrati
- Gjøre seg kjent i nærmiljøet, og hva som finnes av ressurser, steder og historiske hendelser
- Følge med i media/Barne-TV, både for å vite hva barn er opptatt av og for å kunne hjelpe barn/gi mulighet for å samtale, trøste og bearbeide inntrykk.

Rumpetrollene (1 og 2-åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Samfunn - demokrati	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike fellesaktiviteter • Se hvert enkelt barn og gi anerkjennelse • La barna medvirke • Sørgе for at alle kommer til orde i samling og samtaler • Øve på turtaking
Tradisjoner og levesett	<ul style="list-style-type: none"> • Lage hus med bilde av familien • Fokus på barnets familie • Delta i barnehagens tradisjoner
Nærmiljø	<ul style="list-style-type: none"> • Gå på hjemmebesøk/se hvor barna bor • Besøke andre avdelinger • Bli kjent med barnehagehuset • Turer i nærmiljøet, passe seg for biler • Tur til biblioteket?
Holdninger	<ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende sosial kompetanse • Praktisere barnehagens verdigrunnlag

Krabbene og Sjøstjernene (3 og 4-åringene)	
Tema:	Aktiviteter: Snakke om:
Samfunn – demokrati	<ul style="list-style-type: none"> • Hvorfor man jobber • Lønn/penger • Ulike yrkesgrupper • Hva det vil si å yte til fellesskapet • Kongedømmet • 17. mai
Tradisjoner, levesett og ulike kulturer	<ul style="list-style-type: none"> • VM og OL • Ulike boliger • Forut • Få kunnskap om samer • Få kunnskap om kulturer som er representert på avdelingen/huset
Nærmiljø	<ul style="list-style-type: none"> • Besøke Øvrevoll • Bibliotek • Lære grunnleggende trafikkregler • Trafikklys, bruk av bilbelte, hjelm, refleks • Brannvernuken • Arbeidsplasser i nærmiljøet
Holdninger	<ul style="list-style-type: none"> • Forut • Steg for steg • Samtaler • Praktisere barnehagens verdigrunnlag • Følge regler i trafikken

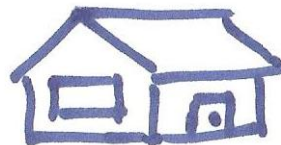
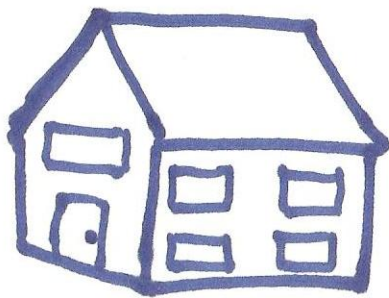

Delfinene (5-åringene)	
Tema:	Aktiviteter: Snakke om:
Samfunn - demokrati	<ul style="list-style-type: none"> • Politikeres jobb • Storting – demokrati • Skatt – hva er det, hva brukes det til • Kongens jobb • Media – hvordan fungerer de – er alt man ser på TV sant
Tradisjoner, levesett og ulike kulturer	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike familietyper • VM og OL • Mer om samer • Få kunnskap om kulturer som er representert på avdelingen/huset
Nærmiljø	<ul style="list-style-type: none"> • Øvrevoll galoppbane • Historiske hendelser i nærmiljøet • Trafikkskilt • Delta i Brannvernuken, besøk på brannstasjonen
Holdninger	<ul style="list-style-type: none"> • Forut – meransvar • Steg for steg • Praktisere barnehagens verdigrunnlag

ANTALL, ROM OG FORM

De voksne må:

- Bruke språket og kommunikasjonen i daglige situasjoner for å fremme tallforståelse osv.
- Bruke begreper korrekt; f.eks. sirkel/runding, siffer/tall osv.
- Resonnere og undre seg sammen med barna om likheter/ulikheter, størrelser, antall osv. og dermed stimulere barnas evne til å bruke språket som redskap for logisk tenkning.
- Legge til rette for matematikkaktiviteter. Sette av tid og rom
- Kunne bruke digitale verktøy med barna
- Innrede rommene slik at de bidrar til å stimulere barnas form- og romforståelse.
- Sørg for at barna får utforske og skape ulike former og mønstre.
- Sørg for at avdelingen har variert materiell som utvikler dette fagområdet.

Rumpetrollene (1 og 2 åringene)	
<i>Tema:</i>	<i>Aktiviteter:</i>
Antall	<ul style="list-style-type: none"> • Telle i daglige aktiviteter; kopper når man dekker på, fingre når man kler av og på osv. • Sanger og regler med telleremser; 5 små apekatter, En elefant kom marsjerende osv.
Rom	<ul style="list-style-type: none"> • Leke under bord, krabbe under og over, «hinderløype» • Leke med vann, helle melk i koppen
Form	<ul style="list-style-type: none"> • Likheter/ulikheter, se på fasonger, farger og mønstre • Trille ball, oppleve egenskaper ved ulike fasonger • Sorteringslek, sortere etter størrelse, form

Krabbene og Sjøstjernene (3 og 4 åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Antall	<ul style="list-style-type: none"> • Tall og telling; 1 – 10, «En og to og tre indianere», «Geitekillingen som kunne telle til ti» • Enkle terningspill • Dekke bord, telle i forskjellige situasjoner
Rom	<ul style="list-style-type: none"> • Erfare ulike typer størrelser, former og mål, matlaging • Byggelek • Eventyr; «Gullhår», «De tre Bukkene Bruse» • Lære om plassering og lokalisering (under, over, bak, inni...); «Bygge hytte», lekehus, bondegård, «Det satt to katter på et bord» • Gradere; først/sist, stor/liten • Bind for øynene
Form	<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve og gjenkjenne geometriske former; trekant, firkant, sirkel • Gjenkjenne formene i hverdagen • Enkle symboler vi møter i hverdagen; toalett, buss, nødutgang, brannslange. • Ulike formingsaktiviteter

Delfinene	
------------------	--

(5-åringene)	
Tema:	Aktiviteter:
Antall	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike spill; Domino • Konstruksjonslek; Kapla, Lego • Butikklek i forkant av Forut- salgskafe; Selge/kjøpe varer, bruke penger: betale/veksle.
Rom	<ul style="list-style-type: none"> • Mål og vekt: Matlaging, måleenheter; dl, liter, teskje, spiseskje • Lengdemål; Tommestokk, målebånd • Tid: Dagsrytme, ukeplan, få en begynnende forståelse for hvordan klokka fungerer.
Form	<ul style="list-style-type: none"> • Former/arkitektur: Former i egen bolig/barnehage • Konstruksjonslek, forming; Kapla, Lego, snø, sand, gjenbruksmateriell • Leke med geometriske figurer og se sammenhengen mellom navn og form; sylinder, sekskant • Symboler; Trafikkskilt: Påbuds-, forbuds- og fareskilt. Noen vanlige trafikkskilt som fotgjengerovergang, veikryss, fartsgrenser... • Butikklek i forkant av Forut- salgskafe; pengesedler/mynter: utseende, verdi.